

Bezoekadres
Zuid-Hollandplein 1
2596 AW Den Haag
Postadres
Postbus 14060
2501 GB Den Haag
T (070) 21 899 02
E vergunningen@odh.nl
I www.odh.nl

Zaaknummer : 00586915
Ons Kenmerk : ODH-2020-00185130
Datum : 26 februari 2021

Beschikking

Wet natuurbescherming - Beheer en schadebestrijding

Onderwerp

Op 13 juli 2020, aangevuld bij schrijven van 22 oktober 2020, hebben wij van de Faunabeheereenheid Zuid-Holland een aanvraag voor een ontheffing, als bedoeld in artikel 3.17, eerste lid van de Wet natuurbescherming (hierna Wnb), ontvangen. De aanvraag heeft betrekking op de uitvoering van populatiebeheer van het ree (*Capreolus capreolus*) binnen de werkgebieden van de Zuid-Hollandse wildbeheereenheden (hierna: WBE): Goeree-Overflakkee, Voorne, Putten, Hoeksche Waard, Alblasserwaard-West, Alblasserwaard-Oost en Duin- en Bollenstreek, conform het "Faunabeheerplan ree Zuid-Holland 2020 – 2026" (hierna: Faunabeheerplan). Ter uitvoering van het beheer wordt gebruik gemaakt van het geweer en honden, niet zijnde lange honden, waarbij het gebruik van het geweer is toegestaan van een half uur voor zonsopgang tot een half uur na zonsondergang. Tevens wordt gebruik gemaakt van snij- en steekwapens. De uitvoering vindt plaats op alle gronden binnen het vastgestelde beheergebied, maar alleen in jachtvelden die aan de wettelijke eisen voldoen en gelegen zijn buiten de bebouwde kom.

Ontheffing wordt gevraagd voor het overtreden van de verbodsbepalingen zoals genoemd in:

- artikel 3.10, eerste lid, aanhef en onder a, van de Wet natuurbescherming voor wat betreft het doden van het ree;
- artikel 3.26, tweede lid, aanhef en onder a, van de Wet natuurbescherming voor wat betreft het gebruik van het geweer;
- artikel 3.16, eerste lid, aanhef en onder a, van het Besluit natuurbescherming, voor wat betreft het gebruik van een geweer voor zonsopgang en na zonsondergang.

Ontheffing wordt gevraagd voor de looptijd van het Faunabeheerplan ree 2020-2026, zijnde 1 oktober 2020 tot 30 september 2026.

Besluit

Wij besluiten:

- I. de aangevraagde ontheffing te verlenen voor populatiebeheer van het ree binnen de werkgebieden van de wildbeheereenheden: Goeree-Overflakkee, Voorne, Putten, Hoeksche Waard, Alblasserwaard-West, Alblasserwaard-Oost en Duin- en Bollenstreek (zie de kaart in bijlage 1);
- II. dat voor de uitvoering van de ontheffing zoals genoemd onder besluitonderdeel I wij de volgende middelen aanwijzen:
 - a. geweren;
 - b. honden, niet zijnde lange honden;
 - c. snij- en steekwapens.
- III. dat bij het gebruik van het geweer ontheffing wordt verleend van het verbod om het geweer niet voor zonsopgang of na zonsondergang te gebruiken en wel voor de periode van een half uur voor zonsopgang tot een half uur na zonsondergang;
- IV. de voorschriften 1 tot en met 6 aan deze ontheffing te verbinden;
- V. de aanvraag van 13 juli 2020 met als bijlage het Faunabeheerplan ree Zuid-Holland 2020-2026 en de brief van 22 oktober 2020 met aanvullende informatie onderdeel te laten zijn van deze ontheffing;
- VI. dat deze ontheffing geldig is gedurende de looptijd van het Faunabeheerplan ree Zuid-Holland 2020-2026, te weten: tot en met 30 september 2026.

Ondertekening

Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland,
voor dezen,

ing. L. Hopman
Hoofd Toetsing & Vergunningverlening Milieu
van de Omgevingsdienst Haaglanden

Bijlage(n)

1. Kaart beheergebied
2. Reactie op zienswijzen

Rechtsmiddelen

Voor de mogelijkheid rechtsmiddelen aan te wenden tegen deze ontwerp-beschikking wijzen wij op de desbetreffende tekst in het begeleidende schrijven.

VOORSCHRIFTEN

Voorschriften voor de Faunabeheereenheid Zuid-Holland

- 1 De Faunabeheereenheid Zuid-Holland verleent toestemming voor uitvoering van de ontheffing schriftelijk of digitaal aan een wildbeheereenheid.

Voorschriften voor de uitvoerder

- 2 De uitvoerder van de ontheffing dient (een kopie van) de ontheffing en (een kopie van) het uitvoeringsformulier, waarop de door de Faunabeheereenheid Zuid-Holland toegekende uitvoeringscode is vermeld, te kunnen tonen.
- 3 Uiterlijk één uur voorafgaand aan de actie dient door de uitvoerder melding te worden gemaakt bij de Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid, afdeling Toezicht en handhaving, team Groene Wetten. E-mailadres voor meldingen is meldingWnb@ozhz.nl, telefoonnummer is 078-7708081 (inspreken op antwoordapparaat). Hierbij moet de uitvoeringscode vermeld worden, evenals de locatie en de datum.
- 4 Honden, niet zijnde lange honden, worden alleen gebruikt voor het opsporen van reeën voor de nazoek van geschoten of aangereden reeën.
- 5 Snij- en steekwapens worden alleen gebruikt om gewonde dieren uit hun lijden te verlossen.
- 6 Na het doden van het ree, wordt zo snel mogelijk en in ieder geval voordat het ree wordt vervoerd, het geschoten dier in het veld voorzien van een door de WBE verstrekt merkteken met een uniek nummer.

AANWIJZINGEN VOOR GEBRUIK

- Voor alle soorten - beschermd én onbeschermd - geldt de zorgplicht ex artikel 1.11 van de Wet natuurbescherming. Op grond hiervan dient zoveel als redelijkerwijs mogelijk is schade aan deze soorten te worden voorkomen.

OVERWEGINGEN

Aanleiding

Op 13 juli 2020, aangevuld bij schrijven van 22 oktober 2020, hebben wij van de Faunabeheereenheid Zuid-Holland een aanvraag voor een ontheffing, als bedoeld in artikel 3.17, eerste lid van de Wet natuurbescherming (hierna: Wnb), ontvangen. De aanvraag heeft betrekking op de uitvoering van populatiebeheer van het ree (*Capreolus capreolus*) binnen de werkgebieden van de Zuid-Hollandse wildbeheereenheden: Goeree-Overflakkee, Voorne, Putten, Hoeksche Waard, Alblasserwaard-West, Alblasserwaard-Oost en Duin- en Bollenstreek, conform het "Faunabeheerplan ree Zuid-Holland 2020 – 2026" (hierna: Faunabeheerplan). Ter uitvoering van het beheer wordt gebruik gemaakt van het geweer en honden, niet zijnde lange honden, waarbij het gebruik van het geweer is toegestaan van een half uur voor zonsopgang tot een half uur na zonsondergang. Tevens wordt gebruik gemaakt van snij- en steekwapens. De uitvoering vindt plaats op alle gronden binnen het vastgestelde beheergebied, maar alleen in jachtvelden die aan de wettelijke eisen voldoen en gelegen zijn buiten de bebouwde kom.

Ontheffing wordt gevraagd voor het overtreden van de verbodsbepalingen zoals genoemd in:

- artikel 3.10, eerste lid, aanhef en onder a, van de Wet natuurbescherming voor wat betreft het doden van het ree;
- artikel 3.26, tweede lid, aanhef en onder a, van de Wet natuurbescherming voor wat betreft het gebruik van het geweer;
- artikel 3.16, eerste lid, aanhef en onder a, van het Besluit natuurbescherming, voor wat betreft het gebruik van een geweer voor zonsopgang en na zonsondergang.

Ontheffing wordt gevraagd voor de looptijd van het Faunabeheerplan ree 2020-2026, zijnde 1 oktober 2020 tot 30 september 2026.

Procedure

De uniforme openbare voorbereidingsprocedure van afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht (hierna: Awb) en artikel 5.1 van de Wnb zijn toegepast op deze beschikking.

Bij schrijven van 5 augustus 2020 hebben wij de beslistermijn van 13 weken verlengd met 7 weken. Bij schrijven van 22 oktober 2020 heeft de Faunabeheereenheid Zuid-Holland de aanvraag op enkele punten aangepast en aanvullende informatie verstrekt.

Zienswijzen

De ontwerpbeschikking heeft ter inzage gelegen van 11 november 2020 tot en met 20 december 2020.

Naar aanleiding hiervan zijn binnen de termijn zienswijzen ingebracht. Op 4 december 2020 hebben wij zienswijzen ontvangen van de heer F. Barends. Op 18 december 2020 hebben wij zienswijzen ontvangen van de Natuur- en Milieufederatie Zuid-Holland. Bijlage 2 bij dit besluit bevat een samenvatting van de ingediende zienswijzen en onze reactie hierop.

Wijziging ten opzichte van ontwerpbeschikking

Ten opzichte van de ontwerpbeschikking is voorschrift 2 komen te vervallen en zijn de voorschriften 3 tot en met 7 vernummerd tot 2 tot en met 6.

Bevoegd gezag

De activiteit wordt verricht binnen de provincie Zuid-Holland. Gelet op de bepalingen in artikel 1.3 van de Wnb zijn wij bevoegd gezag voor de beoordeling van de aanvraag.

Toetsingskader en grondslag beschikking

Deze aanvraag is getoetst aan de Wnb en de Beleidsregel uitvoering Wet natuurbescherming Zuid-Holland (verder: de beleidsregel).

Het ree is een van nature in Nederland in het wild levend dier, genoemd in de bijlage bij artikel 3.10, onderdeel A van de Wnb. Op grond van artikel 3.10, eerste lid, aanhef en onder a, van de Wnb is het verboden het ree opzettelijk te doden.

In artikel 3.17, eerste lid, van de Wnb is bepaald dat wij ten behoeve van de beperking van de omvang van een populatie reeën ontheffing kunnen verlenen als bedoeld artikel 3.10, tweede lid, in samenhang met artikel 3.8, tweede lid, van de Wnb.

Een ontheffing wordt slechts verleend indien:

- deze beperking nodig is omdat één van de belangen bedoeld in artikel 3.17, eerste lid, aanhef en onder c in samenhang gelezen met onderdeel b, van de Wnb aan de orde is; en
- er geen andere bevredigende oplossing bestaat; en
- de maatregelen niet leiden tot verslechtering van de staat van instandhouding van de soort.

Op grond van artikel 3.26, tweede lid, aanhef en onder a en c, van de Wnb kunnen regels worden gesteld aan het (gebruik van het) geweer en het gebruik van middelen op, aan of bij het geweer. Krachtens artikel 3.16, eerste lid, aanhef en onder a en c, van het Besluit natuurbescherming is het verboden om het geweer te gebruiken voor zonsopgang en na zonsondergang. In artikel 3.26, derde lid, van de Wnb is bepaald dat wij ontheffing kunnen verlenen van de hiervoor genoemde verboden verbonden aan het gebruik van het geweer.

Beoordeling

Aanvraag en daarmee samenhangende besluiten

Bij besluit van 15 september 2020¹ is het Faunabeheerplan Ree Zuid-Holland 2020-2026 (hierna: Faunabeheerplan, ook afgekort tot FBP) voor de periode van 1 oktober 2020 tot en met 30 september 2026 door ons goedgekeurd. Op grond daarvan is door de Faunabeheereenheid Zuid-Holland bovengenoemde ontheffing aangevraagd. Het Faunabeheerplan is mede onderbouwd met de informatie verkregen door en de ervaringen die zijn opgedaan met de uitvoering van het voorgaande Faunabeheerplan Zuid-Holland 2013 – 2018, waarin een hoofdstuk over het ree is opgenomen, en de op grond daarvan voor een aantal deelgebieden binnen de provincie Zuid-Holland verleende ontheffing, die tot 1 oktober 2018 gold². Daarna is op 29 november 2018 een tijdelijke opdracht ex art. 3.18 eerste lid Wnb gegeven om de omvang van de populatie reeën tot 500 meter van bepaalde baanvakken van nader geduide wegen in de provincie Zuid-Holland te beperken³. Dit besluit gold tot 1 december 2019. Bij besluit van 20 december 2019 is dit besluit verlengd tot 1 december 2020⁴.

¹ Kenmerk: PZH-2020-751393164

² d.d. 26 november 2013, kenmerk: ODH-2013-00007561.

³ Kenmerk: ODH-2018-00142038

⁴ Kenmerk: ODH-2019-00144968

Daarnaast is een aanwijzing van kracht die het mogelijk maakt om zieke en gewonde reeën te doden, ook in de bebouwde kom en in velden die niet voldoen aan de jachtveldvereisten en ook met mes en hagelgeweer⁵. Dit aanwijzingsbesluit dient op grond van het overgangsrecht als besluit tot het geven van een opdracht als bedoeld in artikel 3.18, eerste lid van de Wet natuurbescherming te worden aangemerkt (artikel 9.5 lid 6 Wet natuurbescherming).

Staat van instandhouding

Artikel 3.10 lid 2 juncto art. 3.8 lid 5/c van de Wnb bepaalt dat ontheffing wordt verleend indien geen afbreuk wordt gedaan aan het streven de populatie in haar natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan. In het Faunabeheerplan is onderbouwd dat de gunstige staat van instandhouding (SVI) van het ree niet in het geding is (hoofdstuk 4). Wij geven hieronder een korte samenvatting.

Het aantal reeën in de provincie Zuid-Holland vertoont een toenemende trend. Uit telgegevens van de beheergebieden in de provincie Zuid-Holland blijkt tevens dat het tot nu toe gevoerde reeënbeheer geen invloed heeft op de SVI (hoofdstuk 6 Faunabeheerplan). Voor het ree geschikte habitats en het verspreidingsgebied zijn tevens stabiel en vormen geen risico voor de SVI van het ree. De SVI van het ree in Zuid-Holland is daarmee gunstig. Er is in het FBP een minimale reeënstand voor alle gebieden waarvoor de ontheffing is aangevraagd vastgesteld⁶ en een afschotquotum voor een aantal deelgebieden om een negatief effect op de SVI van het ree uit te sluiten. Voor de deelgebieden Goeree-Overflakkee, Voorne, het Eiland van Dordrecht en de Hoeksche Waard worden jaarlijks de maximale afschotquota berekend op de wijze die is beschreven in par. 7.2 punt 2, pag. 64 van het FBP. Voor de overige in de aanvraag betrokken deelgebieden is dat niet het geval, omdat er tot nu toe niet is beheerd en er (misschien) nog groei mogelijk is. In de gebieden waar nog ruimte is voor groei van de populatie, kan het (in het FBP gemaximeerde) afschot alleen worden ingezet om bij schadelocaties de stand lokaal te verlagen. De WBE krijgt toestemming voor afschot op basis van een onderbouwd verzoek.⁷

Op grond van het bovenstaande concluderen wij dat het beoogde beheer als beschreven in het Faunabeheerplan geen afbreuk zal doen aan het streven de reeënpopulatie in haar natuurlijke verspreidingsgebied in de provincie Zuid-Holland in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan.

Belangenonderbouwing

De ontheffing is aangevraagd in het belang van de verkeersveiligheid en ter voorkoming van schade aan gewassen als bedoeld in artikel 3.17, eerste lid, aanhef en onder c in samenhang met onderdeel b, van de Wnb. De onderbouwing van deze belangen is in hoofdlijnen opgenomen in hoofdstuk 3 FBP en (getalsmatig) uitgewerkt in hoofdstuk 6 FBP. Wij geven hieronder een samenvatting van deze onderbouwing en daarna per belang onze beoordeling.

Verkeersveiligheid

Faunabeheerplan

Aanrijdingen met reeën vormen een bedreiging voor de openbare veiligheid. In Nederland worden momenteel ongeveer 10.000 reeën per jaar geregistreerd als slachtoffer van een aanrijding op verkeerswegen. Daarnaast veroorzaken aanrijdingen veel dierenleed. Hoe hoger de dichtheid aan reeën in gebieden met verkeerswegen, des te meer aanrijdingen er plaatsvinden. Landelijk ligt het aantal geregistreerde aanrijdingen met reeën per jaar gemiddeld op 5% van de aantallen getelde reeën.

⁵ Kenmerken: PZH-2010-178900422/ PZH-2011-299830429/ PZH-2011-301880843. De informatie die onder het kopje 'Aanvraag en samenhangende besluiten' staat is ontleend aan par. 1.7 Faunabeheerplan.

⁶ Paragrafen 6.3 tot en met 6.9 FBP.

⁷ par. 6.2 en par. 7.2 punt 4 FBP.

In de paragrafen 6.3 tot en met 6.10 van het FBP is per gebied in Zuid-Holland onderzocht wat het percentage per gebied is. Iedere aanrijding is er een te veel, maar gelet op het feit dat de leefgebieden in Zuid-Holland klein zijn en er wegen naast en door de leefgebieden lopen, zal een zeker aantal aanrijdingen moeten worden geaccepteerd om in Zuid-Holland een duurzame populatie reeën te behouden.

In navolging van Zeeland is daarom als doel voor het beheer gekozen om het percentage aanrijdingen per jaar in een deelgebied niet boven de 5% van de getelde populatie uit te laten komen. Dit criterium is voor Zeeland geaccepteerd door de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State (hierna: ABRvS) in zijn uitspraak van 27 november 2019 (ECLI:NL:RVS:2019:3976).

Onze beoordeling

Wij kunnen ons vinden in bovengenoemd doel van het FBP. Voor de WBE's genoemd in de paragrafen 6.3 tot en met 6.9 FBP is onderbouwd dat het huidige percentage aanrijdingen hoger ligt dan 5, te weten: Goeree-Overflakkee: 13%, Voorne: 8%, het eiland van Dordrecht: 6%⁸, de Duin- en Bollenstreek: 6%, Hoeksche Waard: 12%, Alblasserwaard: 8% en Putten: 10%. Voor de overige Zuid-Hollandse deelgebieden is dat niet het geval (par. 6.10 FBP). Mede gelet op het beperkte aantal reeën dat daar voorkomt is voor die gebieden dan ook geen ontheffing aangevraagd.

Wij concluderen derhalve dat het belang van de verkeersveiligheid is gediend met dit besluit en dat de noodzaak voor het reeënbeheer in deze gebieden is aangetoond.

Ter voorkoming van schade aan gewassen

Faunabeheerplan

Reeën verblijven als regel overdag in bos- en natuurgebied en kunnen 's nachts uittreden om te foerageren op landbouwgronden. Op rustige gronden kan ook overdag worden gefoerageerd.

Reeën kunnen vraat- (knoppen, vruchten) en veegschade (bast) toebrengen aan boomkwekerijgewassen (bosbouw en boomteelt). In de Handreiking Faunaschade staat dat het ree schade kan veroorzaken aan de volgende, bedrijfsmatig geteelde gewassen: zomer- en wintergranen (vraatschade in het voorjaar), vollegrondsgroenten (vraatschade direct na planten), appels en peren (vraat- en veegschade in de winter en het vroege voorjaar), bramen en frambozen (vraatschade in voorjaar, zomer en herfst), aardbeien (vraatschade in voorjaar), druiven (schil- en veegschade) en bloemen, bloemzaden en bloembollen (vraatschade en schade aan afdek materiaal). Op verzoek van de FBE zijn in 2019 taxaties van landbouwschade uitgevoerd. De resultaten staan beschreven in hoofdstuk 6 van het Faunabeheerplan. Uit deze taxaties blijkt dat met name in Hoeksche Waard en Alblasserwaard schade aan gewassen door reeën vastgesteld is.

Onze beoordeling

Voor de onderbouwing van het belang 'schade aan landbouwgewassen' is niet vereist dat er reeds schade door reeën is opgetreden. Wel is vereist dat er een concrete dreiging van schade is.

Gegevens over die schade ontbreken, omdat de schade niet wordt vergoed door BIJ12 en derhalve niet wordt getaxeerd.

Daarom heeft de FBE in 2019 een aantal taxaties laten uitvoeren. Daaruit bleek dat in de Hoeksche Waard exclusief het Eiland van Dordrecht (par. 6.7 FBP) en in de Alblasserwaard (6.8 FBP) schade door reeën is vastgesteld. In deze deelgebieden vertonen de recent gevestigde reeënpopulaties een sterke groei⁹ en er heeft nog geen populatiebeheer plaatsgevonden.

⁸ Het Eiland van Dordrecht maakt deel uit van WBE Hoeksche Waard.

⁹ Par. 1.1, par 9 FBP

Voor deelgebieden waar die schade niet is vastgesteld, geeft de ABRvS ruimte om op grond van het FBP een voorspelling te geven over het optreden van schade in de toekomst en de daaruit voortvloeiende noodzaak tot het verlenen van een ontheffing¹⁰. Dat kan onder andere door gebieden te vergelijken waarin wel beheer heeft plaatsgevonden en gebieden waar dat niet is gebeurd. In de WBE's Goeree-Overflakkee, Voorne en op het Eiland van Dordrecht (dat deel uitmaakt van de WBE Hoeksche Waard) wordt al jarenlang beheer uitgevoerd met name vanwege het belang van de verkeersveiligheid, maar bij de verdeling van het afschot is ook rekening gehouden met de kwetsbare gewassen in die gebieden.¹¹ Op Goeree-Overflakkee en Eiland van Dordrecht werd voorheen wel schade geconstateerd, maar nu niet meer (zie respectievelijk par. 6.3 en 6.5 FBP).

In het FBP 2020-2026 wordt de lijn voortgezet, waarbij binnen de 5%-grens t.b.v. de verkeersveiligheid geen ander doel wordt gesteld ten behoeve van schade aan landbouwgewassen. Met die grens wordt verwacht dat ook (onder andere) schade aan landbouwgewassen voldoende wordt beperkt en het landbouwbelang wordt gediend.¹² Juist om dat beheer zo gericht mogelijk te doen, is het van belang om het zo dicht mogelijk bij (potentiële) schadepercelen uit te voeren.

Wij concluderen derhalve dat het belang van het voorkomen van schade aan landbouwgewassen is gediend met dit besluit.

Conclusie belangenonderbouwing

Gelet op het bovenstaande achten wij de ontheffing gerechtvaardigd in het belang van de verkeersveiligheid en ter voorkoming van schade aan landbouwgewassen.

Geen andere bevredigende oplossing

In paragraaf 3.3 en 3.5 van het Faunabeheerplan worden de middelen en andere maatregelen ter bevordering van de verkeersveiligheid, voorkomen van schade aan gewassen, voorkomen van overlast en voorkomen van onnodig lijden van zieke of gebrekkige dieren uitgebreid toegelicht. In die paragrafen wordt – mede aan de hand van recente onderzoeken – onderbouwd waarom de inzet van rasters, faunapassages, wildspiegels, chemische afweer en andere middelen niet voldoende zijn om de huidige problematiek te voorkomen. Plaatselijk kunnen en worden deze maatregelen wel succesvol toegepast, maar vanwege de hoge populatiedruk, het tijdelijke karakter van de maatregelen en de hoge bijkomende kosten zijn deze maatregelen niet afdoende om de huidige problematiek in de provincie te verhelpen. Het treffen van preventieve maatregelen langs wegen om de kans op aanrijdingen te minimaliseren is aan de eigenaren en beheerders van de wegen en aangrenzende terreinen. De WBE's onderzoeken of, en, zo ja, waar nog extra maatregelen kunnen worden getroffen.

Wij menen dat er voldoende is aangetoond dat er geen andere bevredigende oplossing voorhanden is voor het voorkomen van aanrijdingen en schade aan gewassen door het ree.

Middelen

Voor de bestrijding van het ree in het aangewezen beheergebied wijzen wij het geweer, honden, niet zijnde lange honden en snij- en steekwapens aan als toegestane middelen bij het uit te voeren populatiebeheer. In artikel 3.26 Wnb zijn regels gesteld voor het gebruik van het geweer en in artikel 3.15 lid 1 aanhef en sub a van het Besluit natuurbescherming zijn regels gesteld voor het geweer en de munitie voor het doden van reeën.

¹⁰ Uitspraken over fazanten- en hazenbeheer, respectievelijk te vinden onder nummer ECLI:NL:RVS:2017:37 en ECLI:NL:RVS:2017:36.

¹¹ Zie de ontheffing die gold tot 2018, genoemd onder noot 2.

¹² Zie pag 35 FBP.

Zo dienen op grond van deze bepaling geweren met ten minste één getrokken loop en kogelpatronen voor getrokken loop, waarvan de trefenergie ten minste 980 Joule op 100 meter afstand van de loopmond bedraagt, te worden gebruikt.

Voor de controle van de stand en daarmee de dichtheid is afschot het aangewezen middel. Het alternatief van 'wegvangen en elders loslaten' veroorzaakt bij het ree veel stress die dodelijk kan zijn. Het 'toedienen van de anticonceptiepil' vergt een onmogelijke jaarlijkse inspanning om het merendeel van de geiten in handen te krijgen op een manier waarbij dodelijke stress wordt voorkomen. De Wnb verbiedt ook het vangen van reeën door middel van drijven. Het 'verjagen' van reeën biedt slechts korte tijd en lokaal soelaas en zal frequent moeten worden herhaald.¹³

De inzet van honden en messen is noodzakelijk om eventueel lijden van gewonde reeën zo snel mogelijk te beëindigen.

Gebruik van het geweer voor zonsopgang en na zonsondergang

Artikel 3.16, eerste lid, sub a, Besluit natuurbescherming verbiedt het gebruik van het geweer vóór zonsopgang en na zonsondergang. Wij zijn op grond van art. 3.26, derde lid Wet natuurbescherming bevoegd om hiervoor ontheffing te verlenen. Wij maken van die bevoegdheid gebruik en staan toe dat het geweer gedurende een half uur voor zonsopkomst en een half uur na zonsondergang wordt gebruikt. Reeën zijn voornamelijk actief in de vroege ochtend vlak voor en vlak na zonsopkomst en aan het einde van de dag vlak voor en vlak na zonsondergang. Om deze reden is het gewenst het geweer in te kunnen zetten in deze periode.

Uitvoering

De uitvoerder van de ontheffing dient (een kopie van) de ontheffing en (een kopie van) het uitvoeringsformulier waarop de door de Faunabeheereenheid Zuid-Holland toegekende uitvoeringscode is vermeld, te kunnen tonen (voorschrift 3). Het tonen kan door het bij zich dragen van de documenten, dan wel door het tonen van de documenten op bijvoorbeeld een telefoon of ander mobiel apparaat.

De verplichting opgenomen in voorschrift 7 om voorafgaand aan het vervoer het geschoten dier te voorzien van een door de WBE verstrekt merkteken voorzien van een uniek nummer, heeft als doel om de controle op de afschotregistratie en het overige toezicht te ondersteunen.

Samenhangende besluiten

Er kunnen nog andere bepalingen van kracht zijn, op grond waarvan vergunningen, toestemmingen, ontheffingen of meldingen benodigd zijn om de gevraagde activiteit te kunnen uitvoeren. Dit geldt bijvoorbeeld voor de bestrijding van reeën in Natura 2000-gebieden. Hiervoor zijn wij het bevoegd gezag.

Conclusie

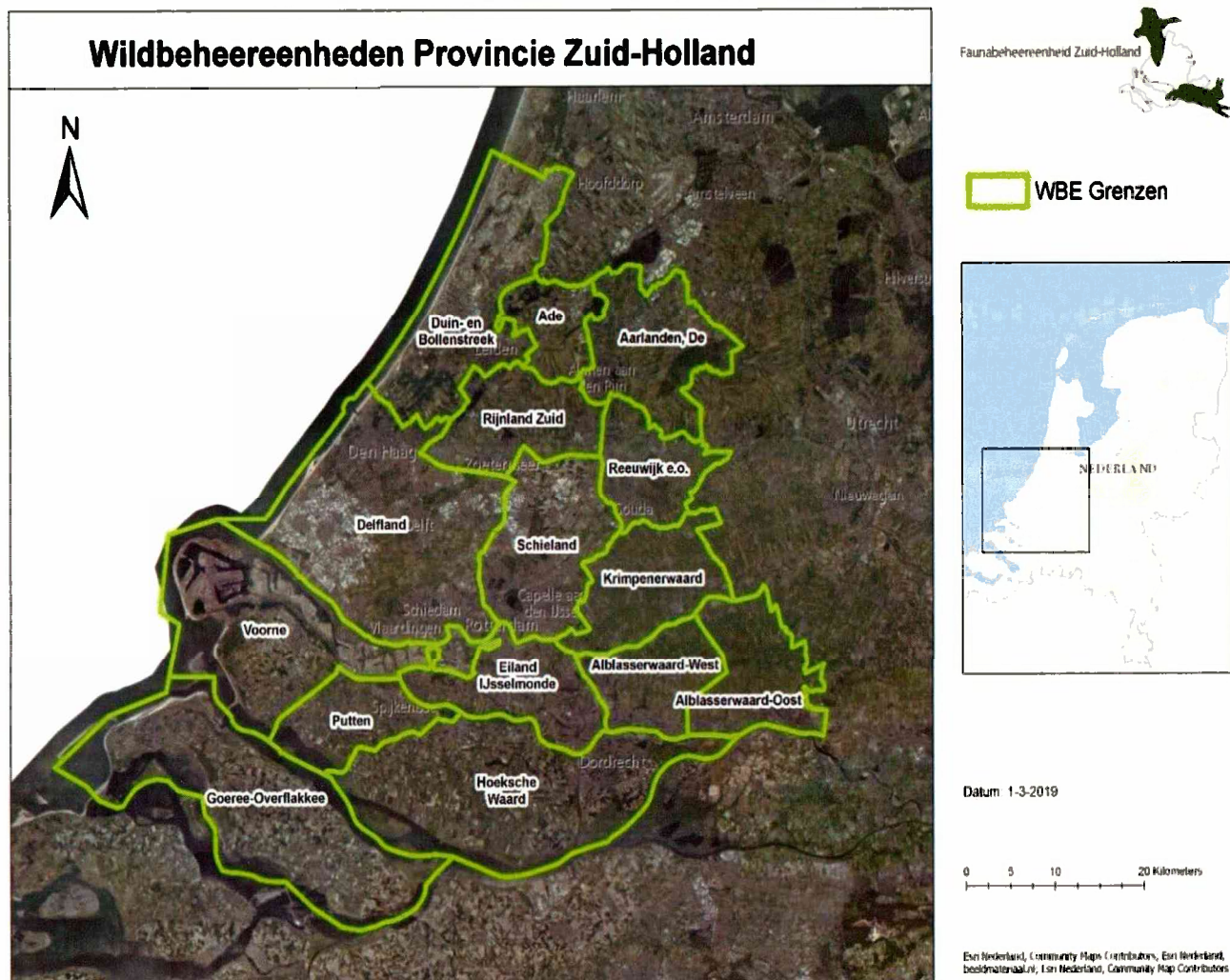
Gelet het vorenstaande kan de gevraagde ontheffing als bedoeld in artikel 3.17, eerste lid, van de Wnb worden verleend voor populatiebeheer van het ree in het deel van de provincie Zuid-Holland dat valt binnen de werkgebieden van de wildbeheereenheden: Goeree-Overflakkee, Voorne, Putten, Hoeksche Waard, Alblasserwaard-West, Alblasserwaard-Oost en Duin- en Bollenstreek. Het gebruik van het geweer is hierbij toegestaan van een half uur voor zonsopgang tot een half uur na zonsondergang. Tevens mogen honden, niet zijnde lange honden en snij- en steekwapens worden gebruikt.

¹³ Pag 19 en 20 FBP

Bijlage 1

Kaart beheergebied (bron: Faunabeheerplan ree Zuid-Holland 2020-2026, pag. 12)

Bijlage 2: Samenvatting ingediende zienswijzen en onze reactie hierop

Reactie op zienswijze Fred Barends d.d. 2 december 2020, ontvangen op 4 december 2020

Belanghebbende

Alvorens wij inhoudelijk op de argumenten van de heer Barends ingaan, dient eerst de vraag te worden beantwoord of de heer Barends als belanghebbende bij het besluit kan worden aangemerkt. Een belanghebbende is degene wiens belang rechtstreeks bij een besluit is betrokken (artikel 1:2 Awb). De zienswijze gaf ons onvoldoende informatie om vast te stellen of de heer Barends als belanghebbende aangemerkt kan worden. Op ons verzoek heeft hij bij emailbericht van 14 januari 2021 laten weten dat hij mede-gebruiker is van een jachtveld in Zuid-Holland en lid is van de plaatselijke wildbeheereenheid. Hij heeft daar in het verleden (op grond van een vorige ontheffing) reeën bejaagd en geschoten. Hij zal dus - via doorschrijving van FBE aan WBE aan jachthouder – ook gebruiker worden van de bij dit besluit verleende reewildontheffing.

De FBE kan alleen aan de WBE toestemming verlenen voor uitvoering van de ontheffing (in de praktijk 'doorschrijven' genoemd; zie voorschrift 1). De WBE op haar beurt doet dat aan de bij haar aangesloten leden, die tevens jachthouder zijn en in het bezit van een jachtakte (artikel 3.14 Wnb en artikel 5.13 Omgevingsverordening Zuid-Holland).

Op grond van vaste jurisprudentie van de ABRvS kan degene, die in een privaatrechtelijke rechtsverhouding staat met degene die als eerste door het besluit wordt getroffen, niet in zijn beroep worden ontvangen. De 'eerstgetroffene' wordt geacht voor de belangen van degene met wie hij in een privaatrechtelijke relatie staat, op te komen. Laatstgenoemde heeft slechts een 'afgeleid belang'.¹⁴

De leden van een vereniging (hetgeen een WBE is) hebben een dergelijke privaatrechtelijke rechtsverhouding met – in dit geval – een WBE. Dat zou betekenen dat de heer Barends – als lid van de WBE – geen rechtstreeks belang heeft bij het besluit, maar slechts een afgeleid belang. Om twee redenen zijn we evenwel tot de conclusie gekomen dat hij wel een 'rechtstreeks' belang heeft:

- het lidmaatschap van de WBE is verplicht indien men gebruik wil maken van een ontheffing als de onderhavige. De WBE is geen 'gewone' vereniging waarin leden zich vrijwillig hebben verenigd ter collectieve behartiging van hun belangen;
- het is - mede gelet op het vorige punt - mogelijk dat enerzijds de WBE en anderzijds afzonderlijke leden van de WBE niet dezelfde belangen hebben. Die situatie wordt door de ABRvS aangeduid als aan het belang van de 'eerstgetroffene' 'tegengesteld' of 'niet soortgelijk' belang¹⁵. Als dat het geval is, kan een lid van een vereniging zelf een zienswijze indienen. Gelet op de inhoud van de zienswijze van de heer Barends (zie hierna), menen wij dat deze situatie zich voordoet.

Onze conclusie is derhalve dat heer Barends een rechtstreeks belang heeft bij het besluit en als belanghebbende kan worden aangemerkt.

Inhoudelijk reactie op zienswijzen:

Hieronder volgt eerst een samenvatting per (door ons genummerde) zienswijze, gevolgd door onze reactie.

Zienswijze 1: voorschrift 2

Voorschrift 2 van de ontheffing, dat verwijst naar paragraaf 7.3 punt 4 en paragraaf 7.4 punt 2 van het FBP, is te ruim en te vaag geformuleerd. Er zijn diverse interpretaties mogelijk. Kort samengevat: enerzijds een beperkte interpretatie, zoals weergegeven in de zienswijze van de heer Barends, en anderzijds een ruime

¹⁴ Zie bijvoorbeeld ABRvS 22 oktober 2014 (ECLI:NL:RVS:2014:3786) en ABRvS 27 september 2017 (ECLI:NL:RVS:2017:2601).

¹⁵ Zie bijvoorbeeld ABRvS 12 maart 2008 (AB 2008/343) en ABRvS 4 juli 2018 (ECLI:NL:RVS2018:2209).

interpretatie, die in de praktijk door een aantal WBE's wordt opgevat als een mandaat om uitvoeringsregels op te stellen en nadere kwaliteitseisen ten aanzien van de uitvoering te stellen. Deze ruime interpretatie is in strijd met artikel 3.6 leden 1 en 2 van de Verordening uitvoering Wet natuurbescherming Zuid-Holland.¹⁶

Onze reactie:

Wij staan, evenals de heer Barends, een 'beperkte' interpretatie van het voorschrift voor. Wij zijn het niet met hem eens, dat het voorschrift 'te ruim' kan worden uitgelegd. Gelet op de wettelijke taken die aan FBE en WBE zijn toebedeeld in de Wnb en de Omgevingsverordening Zuid Holland¹⁷ is het stellen van nadere eisen aan de uitvoering – al dan niet in de vorm van een plan van aanpak – onmisbaar. Ter uitvoering van haar coördinerende taak moet de FBE het overzicht hebben over al het faunabeheer (inclusief het reewildbeheer) in de gehele provincie. De betrokken WBE's dienen dat te hebben voor hun werkgebied. Om dit te realiseren dienen afschotquota te worden verdeeld over de bij het beheer betrokken WBE's. Aangezien de situatie per WBE verschilt, dient dit in het plan van aanpak te worden geconcretiseerd, zodat het voor de FBE duidelijk is dat het beheer ook daadwerkelijk en adequaat conform de ontheffing en het FBP wordt uitgevoerd. Het kan nodig zijn dat WBE's bij de toewijzing van het afschotquota aan de bij de WBE aangesloten uitvoerders regels stellen (par. 7.3 punt 4 FBP). Het kan uiteraard niet zo zijn dat die regels betrekking hebben op andere zaken of niet noodzakelijk zijn voor het doel waarvoor ze bedoeld zijn: een adequate en volledige uitvoering van het beheer zoals omschreven in het FBP en de daarop gebaseerde ontheffing. Als dat het geval is, zal de FBE het plan van aanpak niet goedkeuren en zal geen afschotquotum aan de betreffende WBE worden toegekend.

Wel hebben wij naar aanleiding van deze zienswijze besloten om voorschrift 2 te schrappen, omdat het niet nodig is. De uitwerking van de *feitelijke* uitvoering van het beheer is aan de FBE en de daaronder ressorterende WBE's/jachtaktehouders en niet aan ons, zoals is vastgelegd in artikel 5.10 van onze Omgevingsverordening.

Zienswijze 2: voorschrift 7

Voorschrift 7 (aanbrengen van oormerken) is niet onderbouwd. Dit voorschrift dient ook om nader in de zienswijze aangevoerde gronden te worden geschrapt.

Onze reactie:

Voorschrift 7 is wel onderbouwd in het besluit. Dit voorschrift heeft als doel om de controle op de afschotregistratie door FBE/WBE en het overige toezicht door OZHZ te ondersteunen. Het systeem is niet waterdicht, maar wel zodanig dat het lastig wordt om reeën buiten de ontheffing om te schieten. FBE en OZHZ hebben inmiddels een gebruiksaanwijzing opgesteld voor het op juiste wijze aanbrengen van de wildmerken. Deze gebruiksaanwijzing zal via de WBE's kenbaar worden gemaakt aan de uitvoerders. Zo lang een landelijke regeling ontbreekt, zijn wij bevoegd om dit voorschrift bij ontheffing op te leggen.

Zienswijze 3: voorschrift 4

Voorschrift 4 (vooraf melden bij OZHZ) is ook niet onderbouwd en dient geen doel.

Onze reactie:

Het tijdig vooraf melden van een beheeractiviteit door een uitvoerende dient 2 doelen:

- het houden van adequaat toezicht op de uitvoering van de ontheffing;
- ervoor zorgen dat OZHZ en politie op de hoogte zijn als (verontruste) burgers zich melden als zij iets 'verdachts' in het bos of veld zien en/of schoten horen.

De overige informatie en standpunten die de heer Barends in zijn zienswijze heeft opgenomen, zijn ons inziens niet gericht tegen het besluit, maar tegen het wettelijke systeem. Wij danken hem voor zijn inzichten en zullen daarvoor bij een daarvoor geschikte gelegenheid aandacht vragen.

¹⁶ Inmiddels is deze bepaling vervangen door artikel 5.10 Omgevingsverordening Zuid-Holland.

¹⁷ Artikelen 3.12 tot en met 3.14 Wnb jo. artikel 5.8 Omgevingsverordening Zuid-Holland.

Conclusie t.a.v. zienswijzen heer Barends:

Zienswijze 1 heeft ons aanleiding gegeven het ontwerpbesluit aan te passen in die zin dat voorschrift 2 komt te vervallen en de voorschriften 3 tot en met 7 worden vernummerd tot 2 tot en met 6. Besluitonderdeel IV komt daardoor als volgt te luiden: 'de voorschriften 1 tot en met 6 aan deze ontheffing te verbinden;'.

Reactie op zienswijze Natuur- en Milieufederatie Zuid-Holland d.d. 18 december 2020, tevens ontvangen op 18 december 2020

Inhoudelijke reactie op zienswijze:

Zienswijze 1: Alternatieven voor afschot t.b.v. vergroten verkeersveiligheid en effectiviteit.

Deze zienswijze bevat meerdere onderdelen die wij hieronder hebben samengevat en voorzien van een letter. Na ieder onderdeel hebben wij onze reactie opgenomen.

- a. Er is niet voldoende aangetoond dat afschot van het ree ter vergroting van de verkeersveiligheid strikt noodzakelijk is, omdat andere maatregelen onvoldoende werken. Uit de 'Leidraad verminderen aanrijdingen reeën' blijkt dat het afschot niet de meest effectieve manier is om het aantal aanrijdingen terug te dringen. Op sommige plekken zal het wel nodig zijn.

Onze reactie:

Mogelijke maatregelen, hun effectiviteit en beperkingen zijn beschreven in hoofdstuk 3.3 (ter voorkoming van aanrijdingen) en 3.5 (ter voorkoming van landbouwschade) van het Faunabeheerplan. In Zuid-Holland zijn op diverse plaatsen andere maatregelen dan afschot genomen (zie vanaf hoofdstuk 6.3 van het Faunabeheerplan). Op de kaarten vanaf hoofdstuk 6.3 is te zien op welke locaties rasters zijn geplaatst. Rasters, mits goed ingezet, zijn het enige echte effectieve middel maar kunnen lang niet overal (effectief) worden ingezet en/of in redelijkheid worden gevraagd en vormen barrières voor mens en dier. De FBE zal de provincie Zuid-Holland vragen om bij provinciale wegen, op plaatsen met veel aanrijdingen, effectieve maatregelen te nemen, zoals het plaatsen van rasters. De WBE's zijn bekend met de plaatselijke situatie en kunnen hierbij adviseren. Vanwege de beperkte effectiviteit en inzetbaarheid van de andere maatregelen dan afschot, zet de FBE ook afschot in om het doel te behalen.

Tot slot merken wij op dat de ABRvS in een uitspraak van 27 november 2019 (ECLI:NL:RVS:2019:3976) m.b.t. de ontheffing voor populatiebeheer van het ree in Zeeland heeft geoordeeld dat niet alle in de "Leidraad verminderen aanrijdingen reeën" van januari 2017 genoemde maatregelen hoefden te zijn getroffen, alvorens afschot van reeën middels het verlenen van een ontheffing toe te staan (zie r.o. 6.2).

- b. Het vergroten van de verkeersveiligheid door het aantal aanrijdingen terug te dringen tot maximaal 5% van de populatie gaat niet goed samen met de keuze om de populatie te beheren door middel van afschot. Hoe groter de populatie hoe groter het aantal aanrijdingen dat acceptabel wordt geacht met het oog op de verkeersveiligheid. Oftewel: hoe kleiner de omvang van de populatie hoe lager het aantal aanrijdingen dat acceptabel wordt geacht waardoor meer afschot nodig is. Het zou veel logischer zijn om een absoluut maximum aan het aantal aanrijdingen te stellen, evt. afhankelijk van de hoeveelheid verkeer.

Onze reactie:

Het valwildpercentage is inderdaad vastgesteld op maximaal 5 van het aantal getelde reeën in het gebied (in navolging van het landelijk gemiddelde), maar daarbij is een correctie aangebracht voor gebieden waar nog ruimte is voor groei van de populatie. Daarom wordt voor deze gebieden geen maximale populatie vastgesteld maar een maximaal afschotquotum dat groei van de populatie toelaat. Bovendien is er voor ieder gebied een minimale populatie vastgesteld. Het is dus niet zo dat met het kleiner worden van de populatie in een gebied het afschot toeneemt.

Het uitdrukken van het aantal acceptabele aanrijdingen in een percentage van de populatie is verdedigbaar, gelet op de relatie die bestaat tussen de omvang (of dichtheid) van de populatie en het risico op aanrijdingen. Hoe groter de omvang, hoe groter het risico op aanrijdingen. Bovendien merken wij op dat in bovengenoemde uitspraak van 27 november 2019 de ABRvS oordeelt dat GS van Zeeland er redelijkerwijs vanuit mocht gaan dat - zoals in het Faunabeheerplan is vastgelegd - de verkeersveiligheid in het geding komt als het (gemiddelde) valwildpercentage van 5 wordt overschreden (r.o. 5.3).

- c. Een reële optie ten aanzien van populatiebeheer zou het steriliseren van een aantal geiten zijn, zoals het experiment van het damhert op het Zeeuwse eiland 'Haringvliet'. Het verzoek aan ons is om de resultaten van dit experiment nauwlettend in de gaten te houden.

Onze reactie:

Wij zijn op de hoogte van dit experiment en houden de resultaten ervan zeker in de gaten¹⁸. Wel merken wij op dat het een experiment is dat komend voorjaar aanvangt en naar verwachting nog jaren zal duren. Bovendien is de vraag of de resultaten – indien positief - ook toegepast kunnen worden op reeën.

- d. Verder zijn er in de provincie initiatieven om bij herstructurering van wegen faunapassages als meekoppelproject te realiseren.

Onze reactie:

Het spreekt voor zich dat wij - indien gerealiseerd - bij een eventuele volgende aanvraag voor een ontheffing en in navolging van het Faunabeheerplan rekening zullen houden met de gevolgen van deze faunapassages en/of ecoducten op de verkeersveiligheid.

Zienswijze 2: Schadedreiging gewassen onvoldoende onderbouwd.

- a. Er is onvoldoende onderbouwd dat er in alle WBE's een concrete dreiging is van belangrijke schade. Er worden alleen incidenten benoemd in enkele WBE's en voor sommige WBE's is dat op geen enkele manier onderbouwd.

Onze reactie:

In het besluit is aangegeven hoe wij tot de conclusie zijn gekomen dat in de WBE's waarvoor de ontheffing geldt de dreiging van landbouwschade is onderbouwd. De schade is getaxeerd in 2 WBE's waarin voorheen geen beheer van het ree heeft plaatsgevonden. In de WBE's waar wel beheer heeft plaatsgevonden is geen of weinig schade, terwijl dat vóór het beheer wel het geval was. In zoverre geeft de getaxeerde schade in de 2 WBE's een indicatie van de schade als er geen ontheffing wordt verleend. Deze onderbouwing is door de ABRvS geaccepteerd. Ook wij achten deze onderbouwing voldoende. De vindplaatsen van die uitspraken zijn opgenomen in noot 10.

- b. Op grond van de provinciale beleidsregel kan populatiebeheer ter voorkoming van belangrijke schade alleen uitgevoerd worden als het schadeniveau in de hele provincie hoger is dan €100.000 per jaar. Daar is m.b.t. het ree geen sprake van.

Onze reactie:

Wij kennen de beleidsregel waaraan de indiener van de zienswijze refereert niet. Wel kennen wij de beleidsregel, vastgelegd in artikel 3.8 lid 2 sub a van de Beleidsregel uitvoering Wet natuurbescherming Zuid-Holland, waarin wij in het kader van de goedkeuring van een Faunabeheerplan voor populatiebeheer de voorwaarde verbinden dat uit het plan moet blijken dat zonder beheer van de populatie van de desbetreffende soort binnen 5 jaar na vaststelling van het Faunabeheerplan er – onder meer - schade aan gewassen kan ontstaan met een totale omvang van € 100.000 per jaar in de gehele provincie. In diezelfde

¹⁸ Zie ook ons antwoord op vragen 5 en 6 van Statenlid A.H.K. van Vliegen (PvdD) van 26 oktober 2020, nummer 3685 inzake het afschot van damherten in de Hoeksche Waard.

bepaling staat onder sub e dat ook de dreiging van ernstig gevaar voor de volksgezondheid en/of de openbare veiligheid binnen 5 jaar na vaststelling van het Faunabeheerplan reden is om een Faunabeheerplan goed te keuren. Dat is hier aan de orde: de voorwaarden opgesomd onder dit artikellid onder sub a tot en met e zijn niet cumulatief bedoeld.

Zienswijze 3: Middelen: gebruik geweer vóór zonsopkomst en na zonsondergang risicovol.

Door het gebruik van het geweer ook toe te staan een half uur vóór zonsopkomst en een half uur na zonsondergang wordt het risico van aanrijdingen groter, omdat het zicht voor automobilisten niet optimaal is. Een door afschot opgejaagde ree kan op de weg terechtkomen. Dit geldt zeker voor de wintermaanden.

Onze reactie:

Het gebruik van het geweer in deze perioden is nodig, omdat reeën dan het meest actief zijn. De uitvoerders van het beheer voeren het beheer zorgvuldig uit. De kans dat door het beheer het ree wordt opgejaagd en daarbij een weg oversteeft is gering.

Zienswijze 4: Afschotquota voor WBE's waar ruimte is voor groei van de populatie.

In die WBE's waar nog ruimte is voor groei van de populatie worden afschotquota vastgesteld. Het afschot zal plaatsvinden op 'schadelocaties'. Als er nog ruimte is voor groei van de populatie is er geen onderbouwing voor pro-actief beheer; alleen reactief beheer is in die WBE's mogelijk. Bovendien is onduidelijk wat precies onder 'schadelocaties' wordt verstaan. Gaat het hier om locaties waar landbouwschade dreigt of waar de verkeersveiligheid in het geding is? Wat is de omvang van die locaties? Omdat reeën in de winter nauwelijks territoriaal zijn, zou dit betekenen dat de ontheffing afschot in de gehele FBE mogelijk maakt.

Onze reactie:

Onder 'schadelocaties' worden zowel de locaties verstaan waar de verkeersveiligheid in het geding is als de locaties waar landbouwschade dreigt. Dat betekent dat het beheer wordt uitgevoerd in zones die grenzen langs wegen en dichtbij en op percelen met landbouwgewassen. De exacte omvang is afhankelijk van de locatiespecifieke omstandigheden. In de wintermaanden zijn reeën juist meer territoriaal dan in de rest van het jaar, omdat ze elkaar beter verdragen. Het zijn vaak de jonge bokken die op zoek gaan naar andere territoria. Zij bedreigen de verkeersveiligheid het meest. De maximale jaarlijkse afschotquota zijn per deelgebied vastgesteld in het Faunabeheerplan. Deze quota laten groei van de populatie toe. De FBE wijst (een deel van) het quotum toe aan de betreffende WBE op basis van een onderbouwd verzoek van de WBE. Er is in het Faunabeheerplan onderbouwd dat schade in de betreffende WBE dreigt als er niet kan worden opgetreden.

Samenvattend zijn twee typen gebieden te onderscheiden:

1. Gebieden waar nog groei mogelijk is: het afschot in deze gebieden zal zo dicht mogelijk bij de weg of het schadeperceel worden uitgevoerd. De maximale afschotquota zoals vastgesteld in het FBP (zie informatie per gebied in de paragrafen 6.3 en volgende) zijn erop gericht om het afschot van reeën te beperken. Op deze manier wordt gewaarborgd dat de populatie in het betreffende gebied kan groeien.
2. Overige gebieden: het populatiebeheer ziet in de regel op het gehele gebied en de gehele populatie. In deze gebieden wordt het jaarlijkse afschotquotum ieder jaar na de voorjaarsstelling berekend volgens het schema opgenomen in 7.2 van het Faunabeheerplan. Belangrijke factoren die daarbij een rol spelen zijn: de inventarisaties in het voorjaar, de monitoring van aanrijdingen en landbouwschade, de monitoring van de conditie van de dieren, de gewenste geslachts- en leeftijdsstructuur van de populatie en tenslotte een daarop gericht afschotquotum dat het duurzame voortbestaan van de soort niet in de weg staat.